

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla LXXXIII. Bona fides patitur, ut semel exactum iterum exigatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

quod Regula præsumptione nitatur. Non enim sola præsumptione nititur, sed ex illa iudex malæ conscientiæ argumentum ducit, quia conscientia latebras penetrare non potest, & veritatem ipsam intueri. Reuera autem contra Deum, & iustitiam peccat, qui contra ius mercatur. Ius dico, seu naturale, seu positivum, quod ipsemet Peckius agnoscit in prima sua ampliatione. Nolum hoc tamen ad quamlibet legem de mercimoniis latam extendere. Nam quibus pretium more consueto taxatur, & exigitur, non ita stringunt conscientiam, ut aliæ, quæ fraudes contrarium vetant. V. Sylv. V. Lex. n. 6. & 7. Layman l. 3. Tract. 4. c. 17.

III. Obj. 1. In c. Si quis deinceps 16. q. 7. seriò præcipitur, ne quis episcopatum vel abbatiam de manu laici accipiat: qui tamen eatenus accepisset, longi temporis præscriptione tutus est. c. Pastoralis de iure patronatus.

R. Prohibitio citati capitis juri

ecclesiastico, & æquitati conformis est, quia nulli Principum laicorum investitura sacrorum hominum, & præsumptum abique sedis Apostolicæ auctoritate competit. De præscriptione autem quod additur, falsum est, cum titulus, & bona fides desit: nec in c. Pastoralis citato ulla illius mentio, ut mirum sit, quibus oculis Peckius inspexit.

Obj. 2. Qui à pupillo emit, falsò existimans puberem esse, sine auctoritate tutoris, usucapere poterit. l. Nunquam. § si à pupillo ff. de usucap.

R. Qui probabili errore captus aliquid contractum aliàs prohibitum facit, contra hanc Reg. nihil peccat, quia à conscientia, & bona fide sua defenditur. Bartol. in l. Non fatetur. ff. de confess. Gratian. Discept. forer. tom. 5. c. 946. Navarr. c. 23. n. 50. Vasq. in 1. 2. Disp. 151. c. 4. Salas de leg. D. 10. Sect. 2. Em. Sa. V. Dubium. n. 3.

REGVLA LXXXIII.

Bona fides non patitur, ut semel exactum iterum exigatur.

I. Hujus Regulæ cui consonat 57. in ff. manifesta ratio est, quia facta debiti solutione confestim extinguitur obligatio. Vnde dolo malo non vacat, qui semel exactum sciens denuò exigit. Supponimus autem debitorem prima exactione pulsatum fatiscesisse. Infit. quib. modis toll. obligatio initio. Aliàs repetitam exactionem adeò lex non improbat, ut credat bona nomina fieri

mala, si non interpellentur debitores. Porro non interest, quo modo facta sit solutio, per se, vel per alium exhibuerit, vel etiam delegaverit debitor, in iudicio, vel extra exacta sit, modò à se extincta esse nomina debitor contra molestum exactorem probet. Barbof. in Tr. Dictiones. Dictione 377.

II. Amplia 1. Ut neque ab alio exigi queat iterum, quod semel solutum est.

est. Quamvis enim cum duo correi sunt, ab uno eorum solidum peti potest, si tamen unus illorum solverit, conticendum est creditori. *l. 3. ff. de duob. reis. §. Vbi duo.* Vtique enim cum una sit obligatio, una & summa est, ut si ve unus solvat, omnes liberentur, si ve solvatur ab altero, liberatio contingat.

Amplia 2. Licet statutum esset, ut contra instrumentum non liceat excipere. Nam facultas reclamandi contra iteratam exactionem minimè sublata censetur, adeò, ut reo ante litis contestationem tempus concedatur probationi, solutionem factam esse. *l. Cum quarebatur. ff. de solut.*

Amplia 3. Quamvis secundum jus ea interpretatio præferenda sit, qua fit, ut actus non pereat, sed valeat. *l. quovies. ff. de reb. dub.* Nihilominus hic potius judicare convenit, nihil actum esse, quàm permittere, ut idem bis exigatur, postquam semel solutum est. *l. Cum quæstio. C. de legatis.*

Amplia 4. Ut quâ ratione ab ipso debitore, eadem nec à fidejussore liceat repetitam exactionem tentare. Nam si debitor solvit, immunis est fidejussor, si fidejussor solverit, liberatus per illum est debitor. *l. ult. C. de usur. rei iud. Gloss. ad l. licet. ff. Nauta, caupones, stabularii.*

Amplia 5. Quemadmodum bona fides non patitur semel exactum, & solutum denuò exigere, ita quoque lex effectum saltem improbat duplicatam ejusdem rei stipulationem. *l. qui bis. ff. de verb. oblig.* nisi vel primo conventio esset inefficax, vel posterior fieret animo novandi. *l. Si dari ff. eod.*

Amplia 6. Ut extendatur ad penas. Nam sicut divina clementia peccata semel remissa in ultionem redire non patitur, sic non oportet punire bis in idipsum. *V. Decium in Reg. 57. Bona fides.* Nisi pro uno crimine diversæ sint pœnæ decretæ. *Maranta Part. 6. iudic. §. de inquis. n. 97.*

III. Obj. 1. Episcopo visitanti uno anno bis procurationem (id est, necessariam pro se, & suis alimoniam, ut *Conc. Trid. declaravit Sess. 24. c. 1.*) exigere licet. *c. Cum venerabilis. de censib.* Item pro uno eodemque delicto duplex excommunicationis sententia fertur. *c. Cum pro causa. 27. de sent. excom.*

R. In visitatione dicecensis episcopus jure exigat victualia, ut *l. cit. Conc. Trid.* disertè exponitur. Si ergo in anno bis visitet, bis alendus erit. Non unum sed duplicatum seu repetitum debitum exigat. Quod excommunicationem attingit, ea non repetitur, nisi geminata fuerit contumacia, ut quod uno ictu non cadit, altero prosternatur. Neque ad rem facit *c. Cum pro causa. de sent. excom.* quia ibi Archidiaconus propter duas causas, percussione clericum videlicet, & violationem immunitatis ecclesiasticæ excommunicatus erat.

Obj. 2. In *l. annua. ff. de annuis legatis*, quod pro uno die v. g. novendialium feriarum sacerdotibus legatum est, sæpius exigi posse DD. definiunt.

R. In piis causis cum de voluntate donantium ambigua sententia est, in eam partem, quæ ecclesiæ favet, fieri interpretatio solet. Minus enim hic periculi est. Vnde si testator legasset Capuccinis unam pitantiã in festo S. Franc.

Franc. dicemus, singulis annis in eo fe-
sto præstandam esse, & similiter in a-
liis ejusmodi legatis. Nec propterea
idem bis exigitur, sed pro quolibet an-
no semel, cui alia atque alia obligatio
dandi respondet.

Obj. 3. Legatarius, qui rei legatæ
æstimationem ab hærede consecutus
est, rem legatam iterum ab alio exigere
potest. *l. locum. §. inde quaritur. ff. de tabul.
exhibendis.*

R. Qui ab hærede rem sibi lega-
tam, vel precium illius semel obtinuit,
si denuo exigat, ab eodem doli excep-
tione removendum lege citata dicitur:
sed is, qui tabulas justo tardius exhi-
buit, ad interesse tenetur & hæredi, &

legatario. Ab eo igitur quantum sua in-
terest, legatarius exigere potest, quam-
vis ab hærede legatum accepisset. Atq;
ita non circa unum debitum, sed duo
ipsius cura, & exactio occupata est.

Obj. 4. Dotem sibi debitam filia à
patre bis exigere potest. *Auth. sed quamvis.
C. de rei uxor. act. Bart. ad l. si cum do-
tem. ff. solu. matrim.*

R. Filia non permittitur semel ex-
hibitam dotem, à patre suo iterum exi-
gere, nisi in casu, quo absque omni sua
culpa amissa foret, idque ex benignita-
te juris, quod prospectum vult perso-
nis sexu, & natura imbecillioribus,
quemadmodum DD. *ad le. cita.* fusius
declariant.

REGVLA LXXXIV.

Quod una via prohibetur alicui, ad id alia via non debet admitti.

I. CVM in omni dispositione le-
gum intentio potius, quam e-
nunciatio attendenda sit, *l. Scire leges. ff.
de leg. meritò* cavetur per regulam
hanc, ne quis in favorem suum tra-
hens verba legis, quod uno modo non
licet, per alium consequi nitatur. v.g.
prohibitum est *S. C. Macedoniano*, ne
quis pecuniam filiosam credat: tu non
pecuniam quidem, sed frumentum,
aut vinum suppeditas, quibus venditis
pecuniam acquirat. In fraudem legis
utique, cujus intentio est, cavere, ne fi-
liis mutuam pecuniam dando, materia
peccandi malis moribus præstaretur. *ff.
de S. C. Macedon.*

Item prælatus ante confirmationem

suam re ecclesiæ vel monasterii admi-
nistrare non potest. *c. Avaritia 5. de elect.
in 6. Sylv. V. Confirmatio. n. 2.* Si autem ad-
ministrare velit, ut procurator, vel Oc-
conomus, non permittetur, ne quod u-
na via prohibetur, ad id alia admitta-
tur. *Sylv. loc. cit.*

Idem in patre valet, qui prohibitus
matris testamento administrare bona
filiorum, ut pater non poterit eadem
ministrare, ut curator. *l. Scire oportet ff.
de tut. & cur. dan.*

II. Verùm, ne regulæ hujus veritas
& firmitas aliquibus in materiis vacil-
lare, aut deficere videatur, limitibus
circumscribenda, & quodammodo
munienda erit. *Primo* igitur, exaudiend-

Est da est,